

УДК 347.7

Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ

Юрій Ладиславович Бошицький, ректор Київського університету права НАН України, професор, заслужений юрист України

ВПЛИВ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Політичні, економічні та суспільні вимоги сьогодення висувають реформу конституційного регулювання суспільних відносин до стратегічних пріоритетів у нашій країні. Чинна Конституція України містить загальні базові позиції державної стратегії переходу України від адміністративно-командної системи державної влади, господарювання та управління до демократії як загального принципу організації і функціонування суспільного життя. Конституція як основний політико-правовий акт має бути основою формування демократичної правової системи українського громадянського суспільства, розвитку й зміцнення соціальної, правової держави, системи її законодавства. У даній статті виділимо чотири напрями конституційного регулювання, які, на нашу думку, потребують підвищеної уваги та оптимізації з позиції інтересів інтелектуальної власності.

Перший напрям – необхідність удосконалення Конституції України в частині прав і свобод людини і громадянина. Доцільно звернути увагу на окремі проблеми й прогалини конституційного регулювання гарантій та захисту прав людини в Україні. Виходячи із логічних міркувань, Конституцією України як Основним Законом держави закріплено фундаментальну ідею – пріоритет прав людини в кожному конституційному положенні. Внесення змін до Конституції України, посиляючись на модернізацію її положень, повинні виходити із принципу верховенства права. Метою зміни має бути ефективна дієвість.

Необхідно реальне забезпечення на конституційному рівні принципу пріоритету прав людини стосовно держави та обмеження всевладдя держави правами людини. За умови зростання ролі громадянського суспільства конституційно-правові норми в частині прав і свобод людини та громадянина мають базуватися на універсальному принципі рівності всіх суб'єктів суспільних відносин, включаючи й державу. Зважаючи на ці аргументи, необхідно удосконалювати Конституцію України в частині прав і свобод людини і громадянина. Діяльність України на шляху до європейської інтеграції, яка раніше була уявою невідомого майбутнього, сьогодні починає вибудовуватись у певну більш-менш зрозумілу форму. Така нова тенденція потребує певного юридичного оформлення, зумовлює неминучість реформи національного законодавства, зокрема Основного Закону держави – Конституції України.

Другий напрям – форма внесення змін до Конституції України у сфері прав людини. Основний Закон, як нормативна основа національної правової системи, з одного боку, своїми конституційними приписами повинна забезпечити стабільність і непорушність основ конституційного ладу та демократичного устрою держави, а з другого боку, – прогресивний розвиток та модернізацію суспільних відносин. Конституційна реформа має базуватися на загальносвітових стандартах порядку прийняття та внесення змін до конституцій.

Особливої уваги в контексті конституційної модернізації другого розділу Конституції України потребують права та свободи в соціальній сфері. Права й свободи людини та громадянина визначають сутність, зміст і прийняття нормативно-правових актів, а також спрямовують та визначають діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади та органів місцевого самоврядування. І саме тому внесення змін в частині прав та свобод людини і громадянина має стати системоутворюючим фактором для всієї структури оновленої Конституції України та перебувати у структурно-логічному зв'язку з іншими розділами Основного Закону.

Отже, конституційна реформа має розпочатися із реформи системи влади й державної служби. Політики, обрані на парламентських і президентських виборах, громадяни, які стали суддями, мають демонструвати зразкову етичну поведінку та відповідальність за свої дії. Саме тому необхідним є скасування абсолютної недоторканності суддів і депутатів.

Поряд із тим головним напрямом конституційного реформування є створення умов для децентралізації системи публічної влади. Ухвалення змін до Конституції потребує оновлення Закону про місцеве самоврядування та бюджетного кодексу. Об'єднання зусиль щодо прийняття зазначених змін до кінця поточного

року дасть змогу у 2016 р. перейти до бюджетної децентралізації й виділити регіонам ресурси для вирішення місцевих питань.

Третій напрям – модернізація Конституції (внесення змін та доповнень) як правотворчий процес. Наслідком конституційної реформи мати стати системне оновлення Конституції України, зокрема удосконалення конституційно-правового регулювання форм безпосереднього народовладдя (вибори та референдуми). Передусім це – реформування виборчої системи як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях; врегулювання механізму проведення референдумів; вдосконалення моделі розподілу влади шляхом посилення засад парламентаризму в Україні; посилення механізму забезпечення та гарантування прав і свобод людини та громадянина.

У зв'язку з розробкою проекту внесення змін та доповнень до Конституції України сьогодні, як ніколи, значно актуалізується необхідність наукових досліджень чи розробок юридичної категорії «правотворення» як багатоаспектного явища, що обумовлено інтенсивністю правотворчого процесу в Україні, тенденціями глобалізації та уніфікації законодавчої бази, посиленням політичного фактору в сфері творення права.

Четвертий напрям – оптимізація конституційних прав інтелектуальної власності в Україні. Надзвичайно інтенсивний розвиток світової науки, техніки та культури останніх десятиліть підтверджує, ХХІ ст. стає епохою інтелектуальної діяльності та панування її результатів – інтелектуальної власності. Економічний, соціально-культурний розвиток та процвітання країн світу вже залежать від інтелектуальної діяльності людини, створення та ефективного використання різноманітних об'єктів інтелектуальної власності. Різноплановість інтелектуальної діяльності, її активність яскраво визначає і майбутній розвиток держав. Тому значення інтелектуальної діяльності і її результатів, що створюють інтелектуальну власність для сучасної України, не можна недооцінювати. Соціально-економічний прогрес нашої країни залежить від створення та впровадження у всіх галузях народного господарства нових, сучасних та високоефективних об'єктів інтелектуальної власності, від спрямованої державної політики у даній сфері.

Активізація творчої інтелектуальної діяльності людини в Україні сьогодні вимагає серед інших економічних чинників переосмислення ставлення до винахідницької діяльності, формування у свідомості громадян її престижності. Особливо це стосується юнацтва та молоді, прагнення яких до нового завжди було природним та більш ефективним. Для того, щоб винахідництво в Україні стало запорукою її економічного розвитку, потрібно формувати й виховувати психологію наших співвітчизників, особливо молоді, в цьому напрямі. Необхідні більш рішучі і активні дії з боку держави, в тому числі й на законодавчому рівні. Держава має стимулювати винахідницьку активність шляхом впровадження пільгового оподаткування та кредитування підприємств, що використовують об'єкти інтелектуальної власності, сприяння експортній діяльності власників прав на ці об'єкти, персональної допомоги морального та матеріального стимулювання новаторів.

Державі належить домінуюча роль у формуванні заінтересованості та раціональному стимулюванні винахідників. Так, стимулювання винахідників, здійснюване державними підприємствами, знаходить своє відображення в тому, що останні оптимізують необхідні умови для винахідницького процесу і використання винаходів у виробництві. Для активізації винахідницької діяльності в Україні, використання науково-технічного інтелектуального потенціалу нації потрібна комплексна програма сприяння масовому винахідництву, що спроможна змінити ставлення громадян до винахідницької або будь-якої іншої творчої діяльності людей. Відповідна державна програма повинна бути націлена передусім на молодь, на її залучення до творчості.

Стосовно проблем вдосконалення законодавства в сфері інтелектуальної діяльності, то слід наголосити на аспектах підвищення якості нормативної бази, посилення наукової обґрунтованості й демократизації правотворчості і правозастосування. В умовах ринкових відносин правове регулювання в сфері інтелектуальної і творчої діяльності людини передбачає зміну кордонів правового впливу. Повнота правового регулювання передбачає створення таких правових гарантій, що можуть забезпечити розвиток і реалізацію різних форм власності як у сфері науково-технічної творчості, так і творчості в цілому. Тому сучасне законодавство в цій галузі повинно бути повним, системним і обґрунтованим. Це означає урегульованість у законодавстві всіх видів і форм відносин, які виникають у процесі винахідницького пошуку. Однак повноту законодавства не треба зводити до зростання кількості підвищення рівня системності і обґрунтованості правового регулювання.

Створення в Україні відповідної правової охорони інтелектуальної власності в умовах глобалізації наукових досягнень, новітніх технологій, Інтернет тощо не може вже розцінюватися сьогодні тільки як внутрішня справа нашої країни. Тому розвиток національного законодавства у сфері інтелектуальної власності відображає ті перетворення, що відбуваються в суспільстві. Це відповідна логічна і зрозуміла реакція на зміни, що відбуваються в економічному житті держави, намагання створити умови для реалізації передбачених Конституцією України прав громадян на творчу діяльність. Водночас це й прагнення створити надійний механізм захисту прав на результати інтелектуальної діяльності. Для цього національне законодавство імплементує норми та правила, прийняті у світовому співтоваристві. Необхідність такої гармонізації є об'єктивними вимогами часу, не враховувати які неможливо.

Забезпечення ефективного комплексного правового регулювання інтелектуальної власності потребує часу, а також більш глибокого осмислення важливості значення інтелектуальної власності в житті нашої країни, концептуально нового ставлення до стимулювання творчості наших співвітчизників. Тому завдання державних діячів, вчених та фахівців-практиків полягає у чіткому визначенні напрямів нормативного забезпечення цього процесу на перспективу, окресленні конкретних завдань з метою створення максимально сприятливих умов для творчості й ефективного впровадження її результатів у народне господарство для поліпшення соціально-економічного та культурного життя нації.

До важливих, але не цілком вирішених спеціальних питань продовжує належати проблема правового режиму так званих службових винаходів. Визначення правового статусу винаходів та інших об'єктів промислової власності, що створюються за сприяння роботодавця, сьогодні є конче важливим. Необхідні новий ринковий підхід і осмислення цих питань, а також пошук компромісу, в результаті якого повинні справедливо враховуватися інтереси винахідника, роботодавця та держави.

Щодо інших проблем у галузі інтелектуальної власності, то варто підкреслити відсутність чіткого законодавчого врегулювання такого об'єкта промислової власності, як комерційне (фірмове) найменування. У сучасних умовах розвитку ринкової економіки і як наслідок – зростання конкурентної боротьби різних суб'єктів господарювання, особливе значення набуває ідентифікація учасників економічного обороту. Вони зацікавлені у формуванні позитивного ставлення до себе, завоювання визнання на ринку, а це можливо тільки, якщо споживачі та інші виробники зможуть правильно ідентифікувати самого суб'єкта і його діяльність. Правове регулювання відносин щодо фірмових найменувань здійснюється різними нормативно-правовими актами. Але ці акти не можуть дати відповіді на багато питань, пов'язаних з виникненням, використанням та припиненням права на фірмове найменування.

Відсутність окремого закону, який би містив визначення фірмового найменування, врегулював спірні питання, що виникають у цій сфері, встановлював належний захист права на фірму, ускладнює практичне здійснення суб'єктами цивільного обороту прав, пов'язаних з даними суспільними відносинами. Прийняття відповідного закону сприятиме удосконаленню державного регулювання конкурентного середовища та розвитку ринкових відносин.

Відомо, що права, надані власникам охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, нічого не варті, якщо вони не забезпечені адекватним та ефективним захистом в адміністративному або судовому порядку. Сьогодні залишається відкритим питання захисту прав інтелектуальної власності. У цьому напрямі також потрібно поетапне приведення національного законодавства у відповідність із правовими нормами, що діють у країнах-членах ЄС. Тому проблема захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності потребує подальшого удосконалення системи судових органів.

Враховуючи все викладене вище, зазначимо необхідність подальшого вдосконалення законодавства, спрямованого на забезпечення конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності, створення сприятливих умов для нових, сучасних об'єктів інтелектуальної власності, розвитку цивілізованого ринку цих об'єктів тощо. Державне сприяння охороні інтелектуальної власності вимагає запровадження організаційно-правових заходів, об'єднання зусиль різних органів державної влади, недержавних установ та громадських організацій, визначення подальших шляхів розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Децентралізація влади – це одна із запорок ефективного територіального розвитку України та шлях до демократизації, дійсного народовладдя й результативної регіональної політики. Відповідно до положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 р.¹ державна регіональна політика – це система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності. Враховуючи наведене положення закону, доцільно зауважити, що сучасні реалії економічних, соціальних та військових викликів, результативна та цілеспрямована розбудова України, здійснення послідовної децентралізації неможливі без концентрації зусиль на шляху розвитку й модернізації вітчизняної економіки. Такий розвиток, як правило, все більше спирається на створення і впровадження в господарській та соціальній інфраструктурі, по-перше, широкого кола об'єктів інтелектуальної власності, а, по-друге, охорону і захист прав українських вчених, інженерів, численних винахідників, які працюють у цій сфері.

Досвід країн із розвинутою економікою підтверджує, що інтелектуальна діяльність, новаторство та креативність технічних рішень визначають стратегію і тактику стрімкого й комплексного розвитку держави, її високий технічний рівень виробництва, інтеграцію наукової, технологічної складової промисловості.

Важливою умовою прискорення науково-технічного прогресу в Україні є створення ефективної інноваційної системи, яка спроможна забезпечити технологічну модернізацію національної економіки, підвищити її конкурентоспроможність на основі передових технологій. Удосконалення ринку прав на результати інтелектуальної діяльності, модернізація державної системи правової охорони інтелектуальної власності може перетворити науковий потенціал країни на ефективний ресурс економічного зростання.

Дієва охорона прав інтелектуальної власності повинна забезпечити сучасні суспільні вимоги, однак має бути демократичною, легкодоступною та прозорою. Так, наприклад, спрямовані на охорону промислової власності закони повинні ефективно забезпечувати моральні та економічні права авторів на результати інтелектуальної діяльності, стимулювати творчу активність людей, відповідно до державних інтересів, використовувати її результати, а також заохочувати чесну та взаємовигідну торгівлю. Розвиток державної системи правової охорони інтелектуальної власності України в умовах децентралізації влади повинен покращувати інвестиційний клімат країни, вітчизняне підприємництво, підвищувати рівень свідомості та правової культури українського суспільства у сфері інтелектуальної власності. А це також і створення умов для реалізації конституційних прав громадян на доступність освіти у сфері інтелектуальної власності, захисту прав на результати їх творчої діяльності, реалізації трансферу технологій та участі в інноваційній діяльності. Тому

саме розробка фундаментальних принципів системи інтелектуальної власності є одним із нагальних завдань центральних та місцевих органів державної влади, вітчизняної правової, економічної освіти та науки.

Сфера інтелектуальної власності сьогодні залишається надзвичайно актуальною також і тому, що притаманна їй творча діяльність характеризується інтеграцією приватних та публічних інтересів. А права інтелектуальної власності не є кінцевими по суті, вони повинні тільки сприяти забезпеченню впровадження інновацій у науці та культурі. Тому законодавство у сфері інтелектуальної власності й має комплексний та системний характер. Так, регулюючи режим того чи іншого об'єкта інтелектуальної власності, використовуються положення цивільного, фінансового, адміністративного, конституційного, процесуального законодавства тощо. У свою чергу, право інтелектуальної власності в цілому і кожен із його об'єктів зокрема мають той чи інший зв'язок з різними галузями права, здійснюючи певний взаємний вплив.

Конституція України гарантує кожній людині охорону результатів її інтелектуальної діяльності, спираючись на європейську правову традицію, закріплюючи такі права серед конституційних². Так, у ст. 41 Основного Закону передбачено право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності, ст. 54 Конституції України гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової творчості та захист інтелектуальної власності. А пріоритетним завданням України в сфері управління інтелектуальною власністю є комерціалізація її об'єктів, в тому числі й у результаті інноваційної діяльності. У Законі України «Про інноваційну діяльність»³ передбачено, що інноваційна діяльність має на меті впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, включає випуск та розповсюдження принципово нових видів техніки і технології, прогресивні міжгалузеві структурні зрушення. Інноваційна діяльність є складовою довгострокових науково-технічних програм, а фінансування фундаментальних досліджень сприяє розробці і впровадженню нових, ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального та екологічного становища в державі. Тому в процесі децентралізації на місцевих рівнях інноваційна діяльність, в тому числі й у діяльності технологічних парків, повинна отримати відповідну фінансову підтримку на місцевому рівні. Таке цільове фінансування різних конкурентоспроможних проєктів реалізується в інтересах вирішення місцевих проблем та розвитку того чи іншого регіону. Для реалізації соціально корисних і важливих для громади проєктів, досліджень та розвитку технологічних парків всім учасникам, які виконують ці проєкти, місцева влада повинна надавати відповідні пільги та заохочення.

Головною метою регулювання інноваційної діяльності та проведення державної інноваційної політики на місцевому рівні повинно бути створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу регіонів, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції для потреб місцевих громад.

Серед інших питань, які потребують вирішення, є узгодження актів національного законодавства між собою та відповідність загальному законодавству України, а також забезпечення лібералізації, спрощення, прискорення, максимальної зручності для заявників процедур набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності. Крім того, необхідне законодавче посилення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності, вдосконалення правового регулювання економічних аспектів права інтелектуальної власності, в тому числі системи сплати зборів і мита за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, вдосконалення правового регулювання механізмів економічного стимулювання творчості тощо.

Формування правової культури з питань інтелектуальної власності повинно спиратися на всі верстви населення. У цій площині важлива роль належить сучасним телекомунікаційним засобам, які могли б забезпечити публічні інформаційні акції із роз'яснення негативних наслідків неправомірного використання об'єктів права інтелектуальної власності. Особливої уваги потребують заходи щодо підготовки наукових кадрів у сфері інтелектуальної власності, запровадження різних форм і методів перепідготовки й підвищення кваліфікації різних соціальних категорій – патентних повірених, керівників підприємств, установ та організацій, працівників органів державної влади, місцевого самоврядування, які в силу службових обов'язків причетні до сфери управління інтелектуальною власністю. Це і пропаганда знань у сфері інтелектуальної власності з метою охоплення навчанням різних категорій населення, насамперед шкільної молоді, і удосконалення нормативно-правової бази діяльності патентних повірених, підвищення кваліфікації суддів, які розглядають справи з питань інтелектуальної власності тощо.

Слід зауважити, що поява принципово нових та ефективніших технічних засобів сьогодні гостро ставить питання відповідності освіти умовам сучасного суспільства, вимогам науково-технічного прогресу. Тому необхідно створювати при університетах центри наукових досліджень з проблем права інтелектуальної власності, посилити роботу над дослідженням широкого кола проблем у сфері інтелектуальної власності з використанням зарубіжного досвіду, сприяти роботі над підготовкою монографій та підручників з права інтелектуальної власності. Безумовно, місцева влада повинна створювати умови мотивації наукового інтересу до питання розвитку відносин інтелектуальної власності серед науковців, викладачів у навчальних закладах, місцевих університетах.

Крім необхідності правової охорони об'єктів інтелектуальної власності важливим питанням залишається покращення економічних показників від впровадження результатів інтелектуальної власності у виробництво на підприємствах, підконтрольних місцевим органам влади. У сучасних економічних та суспільних відносинах, в процесі виробництва матеріальних благ на місцевих рівнях також все більшого значення набуває впровадження інноваційних засобів виробництва, його удосконалення із застосуванням новітніх технологій.

В Україні діяльність з управління інтелектуальною власністю знаходиться на периферії інтересів менеджменту, а її значення у більшості випадків недооцінене або ігнорується. На відміну від розвинутих країн, на значній кількості підприємств України, особливо державної власності, нині відсутні спеціальні підрозділи, орієнтовані на менеджмент інтелектуальної власності, впровадження спеціалізованих знань, інновацій, інформації тощо. Такий стан справ – наслідок того, що інтелектуальна власність ще не визнана підприємцями в якості інструменту, застосування якого буде надавати конкурентні вигоди й переваги, а також великі доходи. Навіть на потужних підприємствах управління інтелектуальною власністю належить до додаткових обов'язків однієї особи, як правило, юриста, діяльність якого найчастіше обмежується тільки одержанням охоронних документів, продовженням строку їх дії, вирішенням спорів і практично не стосується питань управління інтелектуальною власністю. Разом із тим на деяких крупних підприємствах портфелі об'єктів інтелектуальної власності постійно збільшуються, що вимагає створення спеціальних структур для забезпечення ефективного управління інтелектуальною власністю.

Нагальною стала й необхідність визначення місця центрального органу виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності, що має розробляти та забезпечувати реалізацію національної політики у цій сфері. При цьому зазначений орган, враховуючи міжгалузевий характер сфери інтелектуальної власності, повинен отримати статус органу, діяльність якого спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України. Його повноваження мають забезпечувати сприяння трансферу технологій, надання правової охорони сортам рослин, породам тварин тощо. Однак на сьогодні так і залишається не розробленою така система економічних стимулів, як податкових, кредитних, страхових щодо створення та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності з метою формування ринку цих об'єктів. Враховуючи перспективи децентралізації влади, наведені вище роботи логічно вписуються в регіональні потреби і можуть адмініструвати органи місцевої влади в інтересах розвитку конкретних регіонів.

Відповідно до вимог європейського законодавства в сфері інтелектуальної власності в Україні, на жаль, ще не визначено на законодавчому рівні мінімальні ставки винагороди винахідникам, а також авторам за використання об'єктів прав промислової власності. Також не запроваджено механізми державної підтримки патентування вітчизняних об'єктів патентного права в іноземних державах, створених за рахунок бюджетних коштів. До речі, також відсутня методика визначення розміру шкоди, завданої порушенням прав на об'єкти промислової власності. Не здійснено розробку, з урахуванням досвіду іноземних країн, методики оцінки рівня піратства щодо використання різних об'єктів права інтелектуальної власності. Існує ще ціла низка проблем в цій сфері, які могли б стати предметом дослідження і регулювання на місцевому рівні. У цьому контексті не можна допустити ситуації, коли діями виконавчої влади створюються нові проблеми, що призводить до суттєвого погіршення стану справ у сфері правозастосування та захисту прав інтелектуальної власності, передусім національних авторів та творців. Все це вимагає спільної роботи на місцях і в центрі щодо створення повноцінної сучасної національної системи інтелектуальної власності. Її формування має здійснюватися в інтересах суспільства, розбудови економіки країни, її науково-технічного потенціалу, сфери інтелектуальної власності. А для цього необхідна відкритість державного управління, як центрального так і місцевого, впровадження громадського контролю та забезпеченню його прозорості, відповідності стану законодавчого забезпечення взятих Україною міжнародним зобов'язанням, європейському вектору розвитку, а також правового механізму правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності сучасним викликам інформаційного середовища.

Місцева влада повинна оперативнo реагувати на зміни, що відбуваються як у національній економіці, так і в міжнародно-правовому регулюванні сфери інтелектуальної власності; вона має також розуміти велику роль виховання у молоді поваги до людей, які створюють об'єкти інтелектуальної власності, сприяння формуванню загальної культури у суспільстві, за якого усі громадяни усвідомлюють позитивний вплив прав інтелектуальної власності на економічний, культурний та соціальний розвиток держави. Повага до прав інтелектуальної власності, розвиток творчого потенціалу нації, розбудова економіки знань мають висувати виклик перед освітою і наукою. З метою формування високого рівня культури, науки та освіти українського суспільства необхідно забезпечити розробку й затвердження комплексу заходів з поширення знань про інтелектуальну власність та розглянути питання щодо державної підтримки спеціалізованих засобів масової інформації, що займаються висвітленням знань у сфері інтелектуальної власності. Вбачається доцільним запровадження викладання обов'язкового курсу «Основи інтелектуальної власності» на рівні шкільної середньої освіти, сприяння розвитку учнівської творчості тощо. Доцільно також, щоб уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності спільно з місцевими органами влади ініціювали дослідження щодо правової охорони традиційних знань, фольклору, народних промислів із залученням широких громадських кіл, творців, науковців тощо.

На місцевому рівні необхідно передбачити застосування системного, багатогалузевого та зваженого підходу до питань, пов'язаних із сферою інтелектуальної власності, який базується на ефективному співробітництві всіх рівнів державного устрою і може забезпечити зміцнення системи інтелектуальної власності. Своєю чергою, це потребує належного рівня правової, інституційної та соціальної бази, яка відповідає міжнародно визнаним стандартам, а також створення, охорони, захисту та найбільш повного використання інтелектуального потенціалу нації в інтересах розвитку конкурентоспроможної економіки України, максимальної заснованої на знаннях та інноваціях.

Інтелектуальна власність має стати фундаментальним і міцним інструментом створення сприятливого середовища для творчої активності та вільної конкуренції в місцевих громадах, як базових засад економіч-

ного, соціального й культурного розвитку нашої держави. А основні зусилля місцевих органів державної влади в процесі децентралізації повинні бути зосереджені на реалізації стратегічних напрямів розвитку сфери інтелектуальної власності, подоланні наявних проблем, активізації новаторських пошуків, мотивації могутнього науково-технічного людського потенціалу до створення і впровадження в економіку країни результатів інтелектуальної діяльності наших громадян.

¹ Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

² Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

³ Про інноваційну діяльність: Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

Резюме

Бошицький Ю. Л. Вплив конституційної реформи та децентралізації влади в Україні на розвиток інтелектуальної власності.

Стаття присвячена питанням перспективного впливу конституційної реформи та процесів децентралізації влади в Україні на оптимізацію та розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності. Даються пропозиції щодо модернізації чинного законодавства, важливості формування правової культури населення, заходів із підготовки наукових кадрів та запровадження різноманітних форм і методів перепідготовки й підвищення кваліфікації всіх соціальних категорій у сфері інтелектуальної власності.

Ключові слова: конституційна реформа, децентралізація влади, інтелектуальна власність, права і свободи людини і громадянина, правова культура з питань інтелектуальної власності, підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності.

Резюме

Бошицкий Ю. Л. Влияние конституционной реформы и децентрализации власти в Украине на развитие интеллектуальной собственности.

Статья посвящена вопросам влияния конституционной реформы и децентрализации власти в Украине на оптимизацию и развитие отношений в сфере интеллектуальной собственности. Даются предложения по модернизации действующего законодательства, подчеркивается важность формирования правовой культуры населения, мероприятий по подготовке научных кадров и внедрению различных форм и методов переподготовки и повышения квалификации всех социальных категорий в сфере интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: конституционная реформа, децентрализации власти, интеллектуальная собственность, права и свободы человека и гражданина; правовая культура в вопросах интеллектуальной собственности, повышение квалификации специалистов в сфере интеллектуальной собственности.

Summary

Boshytskyi Y. The influence of the constitutional reform and the decentralisation of power in Ukraine over the intellectual property development.

The article highlights the advanced impact of constitutional reform and decentralization of power processes in Ukraine on the optimization and relations development in the intellectual property law realm. Four directions of the Constitution of Ukraine improvements are being considered. The modernization of the current intellectual property legislation, the introduction of measures creating strata intellectual property legal culture, measures to prepare intellectual property scientific personnel, introduction of various forms and methods of different social categories professional training and development are being suggested.

Key words: constitutional reform, decentralization of power, intellectual property, rights and freedoms of a man and a citizen, intellectual property legal culture, intellectual property professional development.

УДК 347.7

Г. О. АНДРОЩУК

Геннадій Олександрович Андрощук, кандидат економічних наук, доцент, завідувач лабораторії НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

ЗАХИСТ ПРАВ НА ТОВАРНІ ЗНАКИ (ЗМІШУВАННЯ) В ІНТЕРНЕТІ: ДОКТРИНА І ПРАВЗАСТОСОВНА ПРАКТИКА ЄС

Стаття 10-bis(3) Паризької конвенції з охорони промислової власності містить неповний перелік трьох типів проявів недобросовісної конкуренції, а саме: 1) дії, які здатні викликати змішування, 2) дії, що здатні дискредитувати конкурентів, 3) дії, які можуть ввести в оману громадськість¹. Оскільки дії, які можуть викликати змішування, і ті, що вводять громадськість в оману, дуже схожі і часто збігаються, розглянемо їх більш докладно.